

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Dispvtaiones Theologicae

Quatuor Tomis distinctæ: Qvibus Vniversa Theologia Scholastica Clare,
Breviter & accuratè explicatur

De Deo, Et De Angelis

Martinon, Jean

Burdegalae, 1644

Sect. I. An Deus sit ens simplicissimum, expers cuiuscunque
compositionis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73898)

tur : sed ea, quæ de aliis dicuntur accidentaliter, ipsi conveniunt essentialiter, ut esse potentem, & sapientem : neque ordinatur ad aliud, sicut ad finem : sed ipse est ultimus finis omnium rerum. Unde habet per suam essentialitatem triplicem illam perfectionem, quæ creaturis convenit, per suam ipsarum esse, per accidentia superaddita, & per affectuositatem finis. Hæc D. Thom. quæ sequentibus sectionibus explicanda sunt. Consultè autem prætermittimus quæstionem quintam, quia in illa S. Doctor de bono solum in communi purè philosophicè disputat.

SECTIO I.

An Deus sit ens simplicissimum?

Conclusio D. Thomæ quæst. 3 præfertim art. 7. & communis Theologorum, est Deum esse ens realiter simplex, id est, expers cuiuscunque realis compositionis intrinsecæ. Idem enim est esse simplex, ac non esse compositum intrinsecè: sicut idem est esse unum, ac non esse intrinsecè multa divisa. Simplex inquam, est illud cuius nihil est sumere quod non sit ipsum totum: siue, quod nullis constat partibus, aut diversis entitatibus, vel etiam entitatibus in re distinctis, quales per multi præstant esse modos ærum intrinsecos.

Probatur
Pam esse
ens simpli-
cissimum.

Conc. Lat.

Concil.
Rhemense.

Dionysius

Hæc doctrina patet primò ex dictis disputatione superioribus de indistinctione attributorum, tum inter se, tum ab essentia. Vbi enim non est distinctio; nec oppositio realis esse potest. Secundo probatur ex definitione Concilij Lateranensis capite Firmiter, initio: & capite; Damnamus: ubi dicitur tres personas esse unam essentiam, substantiam, seu naturam simplicem omnino. Et, Patrem non dedisse partem substantiæ suæ Filio, partem verò sibi retinisse: cum substantia Patris indivisibilis sit, ut potest simplex omnino. Neque esse in Deo quaternitatem, quia tres proprietates personales, quantumvis relativè oppositæ inter se, & distinctæ realiter ab invicem, non distinguuntur tamen ab essentia: Unde neque cum illa componunt. Si autem illa non distinguuntur; minor est ratio distinguendi alia attributa divina, non oppositæ relativè inter se: de quibus etiam id definitum fuit contra Gilbertum Porretanum in Concilio Rhemensi sub Eugenio II. ubi sic habetur: *Credimus Deum non nisi sapientia, quæ est ipse Deus, sapientem esse: Non nisi æternitate quæ est ipse Deus, æternum esse, &c.* Ibidemque assertum nihil in Deo esse ab æterno, quod non sit Deus. Quæ falsa essent si hæc attributa essent in re distincta à Deo. Nam enim falsum esset dicere, Deus est sapientia, quod non est falsum dicere, sol est lux.

Tertio idem confirmandum valent testimonija sanctorum Patrum relata disputa-

tione præcedenti sect. 2. Ut illud Dionysij, cap. 5. de divinis nominibus, *Omnia igitur ipsi quæ sunt, secundum unam omnibus eminentem unitatem accepta, sunt referenda, & paulò post: Omnia quidem in se ante completitur per unam simplicitatis excellentiam, omne renuens duplex.* Et illud August. lib. 6. de Trinitate capite 4. *Hoc est Deum esse, quod fortem esse, aut ipsum esse, aut sapientem esse, & si quid de illa simplicitate multiplicata, aut multiplici simplicitate dixeris.* Quibus de illud Basilij Epist. 90. circa medium, *Quacunque nomina divina protuleris, unum est scripturæ quod significatur.* Et Boetij libro de Trinitate ante medium; *Hoc verè unum, in quo nullus est numerus, nullum in eo aliud præter id quod est.* Et Anselmi in Monolog. cap. 16. *Idem est quodlibet unum illorum quod omnia sunt simul, siue singula. Ut cum dicitur unitas, vel essentia: unum significat, quod alia, vel omnia simul, & singula.*

Boetius

Anselmus

Quarto, probatur ratione: quia simplicitas, siue consistat formaliter in negatione compositionis intrinsecæ, siue in modo positivo compositioni opposito, de quo Scotus & Caietanus litigant: siue potius vox illa, simplicitas, significet in recto rem quæ nullis constat partibus, & non caret carentiam partium & compositionis intrinsecæ: importat tamen modum essendi perfectiorem, cæteris paribus: quia non potest habitari quin cæteris paribus melius sit habere summam & consummatam perfectionem in simplici entitate, quam ex adiunctione plurium. Ergo hic modus est Deo tribuendus, quippe qui debet perfectissime concipi, quoad fieri potest. Nullum autem est argumentum essentiale, quo hic modus essendi ostendatur esse incommensurabilis: & contrario in rebus naturalibus non desunt argumenta quibus appareat res excellentiores unice in simplici entitate, quæ in inferioribus multa sunt & dispersa. Tertio, nulla est ratio ponendi in Deo compositionem realem ex materia, & forma, aut ex partibus quantitativis, cum Deus sit spiritus perfectissimus. Neque ex partibus intensivis, quæ carent etiam substantiæ materiales, Deo longè inferiores. Neque ex oppositi & natura, quæ ne forte quidem in creaturis realis est, ut ostendimus alibi: nec si in istis est, non est certe in Deo, in quo proprietates hypostatice non sunt distinctæ a natura, ut in Conc.

Simplicitas
est modus
essendi
perfectior.

Nulla in
Deo est
alis com-
positio.

Lateran. definitum est, cap. *Damnatus*: multoque minus subsistentia absoluta & communis, si qua in Deo est. Neque ex substantia & accidentibus: cum Deus sit actus purissimus, & per suam simplicem entitatem infinite nobilissimam, eminentissimam, ac sufficientissimam, constituatur in esse perfectissimo, quo intrinsicè est quidquid est, nullius distinctæ realitatis indigens, imo illius incapax, ut sit intrinsicè id quod est: quia sine imperfectione advenire non posset, & intrinsicè ipsum constituit. Hoc enim sonat imperfectionem, ut Deus ab aliquo à se distincto accipiat esse intrinsicè, aut per illud constituatur in esse reali intrinsicè. Eademque de causa removeri debet à Deo quævis alia, si quæ est alia, compositio intrinsicè realis.

4
Existencia non distinguitur ab essentia.

D. Thomas q. 3. a. 7. ad idem confirmandum quinque rationes addit. In quarum prima remouet à Deo compositionem etiam ex essentia & existentia, & ex genere & differentia. At illæ inter compositiones reales numerandæ non sunt. Eæ enim res confusè conceptæ & inadaquate, prout convenit cum alijs essentialiter diversis, concipiuntur ut genus: Expressius verò & distinctius considerata, prout differt ab illis, differentia est. Cumque existere nihil sit aliud, quàm esse actu in rerum natura extra nihil, seu extra puram potentiam obiectivam essendi: sicut essentia actualis seipsa formaliter est in rerum natura, & non per aliud: ita seipsa formaliter existit, & non per aliud. Ac sicut impossibile est ipsam poni in rerum natura extra potentiam obiectivam, per aliud formaliter: sic fieri nequit ut existat formaliter per aliquid à se distinctum. Implicat enim ut aliquid sit aliud à se. Ergo pariter implicat, ut actualis positio unius, sit positio alterius formaliter. Ergo etiam implicat, ut essentia existat formaliter per positionem existentia distinctæ. Cæterum distinctio & compositio rationis, eaque multiplex, atque etiam virtualis realis, non repugnat simplicitati Dei. Quod si speciatim compositio ex genere & differentia Deo repugnat, ut Sanctus Thomas existimavit; non repugnat ex vi compositionis secundum rationem. An verò absolute repugnet, pendet ex alijs principijs, sicut vere potest ostendi de invocatione, abstractione, & similibus, in quibus immorari non est de peræpretium.

Distinctio rationis, cuiusque compositio non repugnat Dei simplicitati.

Reliquæ rationes quibus D. Thomas articulo citato quædam à Deo compositionem realem & intrinsicè remouet, sunt quia omne compositum, est posterius partibus suis componentibus, & ab illis dependet: Deus autem est primum ens, & à nullo dependet. Item omne compositum est tale ut alicuius causæ vniuersales componeret, seu actuè componentis: Deus autem est ens à se, id est, existens per essentiam, & ex sola perfectione ac necessitate suæ essentia: Non autem vi alijs causæ. Tertio, Deus est intrinsicè actus purus: Ergo est ex-

pers omnis compositionis intrinsicè ex potentia & actu, ex subiecto & forma: Cuiusmodi esset compositio ex partibus essentialibus, aut ex essentia & attributis quibuscunque, si quæ illa componerent. Quarto, Deus est ipsum esse, id est, ens à se illimitatum & infinitum in genere entis: ergo non eget compositione. Quicquid enim indiget alio, est limitatum, & ab illo emendicat partem aliquam suæ perfectionis: Neque est possibile ens illimitatum componi ex entibus limitatis, cuiusmodi sunt ea omnia quæ exigunt aliud cum quo component, & à quo perficiantur: Atque ut rectè ait S. Hilarius lib. 7. de Trini. longè ante finem. *Non ex compositis atque inanimis Deus, qui vita est, subsistit. Neque qui virtus est, ex infirmioribus continetur. Neque qui lux est, ex obscuris coaptatur. Neque qui Spiritus est, ex disparibus formabatur est. Tunc in eo quod est, unum est.*

Hilarius.

Præter realem compositionem intrinsicè, simplicitati repugnantem, de qua hucusque diximus; alia est extrinseca, quæ quodcum alio componit, quamvis in se non componatur: quæque ipsum denominat actuè componens, non passivè compositum. Et hanc quoque videtur D. Thomas à Deo penitus removere art. 8. in corp. sed intelligendus est de compositione perfectiva, quam Deus exigit ut per eam perficiatur. Hoc enim ait contra Ebnicos illos qui, ut partim, S. August. lib. 7. de Civit. cap. 6. partim alii referunt, senserunt Deum esse materiam primam, vel animam mundi, & principium essentialiter constitutum omnium rerum, vel esse animam cæli, aut dominum; idque ex naturali quadam necessitate & exigentia ipsius Dei. Qui exores stolidi sunt. Est enim Deus simplici sua entitate ens perfectissimum, & unicum in sua veluti specie: neque eget alio, per quod perficiatur: Neque postulat ut sit pars essentialis vel integralis alicuius entis. Nec denique ut aliquid distinctum in se recipiat, vel ut addatur aut uniat alicui. Alioqui tamen non repugnat ut aliquid, quod re ipsa sit Deus & entitas divina, componat cum alio. Etenim hypostasis Verbi divini componit Christum cum natura humana, ut loquitur Concilium Lateran. sub Martino primo, can. 4. & V. Synodus generalis collatione 8. can. 4. Non secundum indigentiam aut exigentiam, sed secundum sufficientiam divinam hypostasis, quæ non perficitur per naturam humanam, nec cum illa constituit aliquid melius aut perfectius, quàm ipse sit per se, nisi extensivè quodammodo, quatenus ultra totam perfectionem formalem hypostasis divinæ, includit formalem perfectionem humanitatis. An verò natura ipsa divina, etiam sola sine hypostasi, possit componere, in tractatum de incarnatione rejiciendum est. Quod si componeret: id non faceret secundum exigentiam vel indigentiam, sed secundum sufficientiam eminentem, adtribuendam perfectionem alicuiam; sicut hypostasis Verbi ori-

Deus non componit cum alio & necessitate, aut indigentia.

August.

Potest ex abundantia & sufficientia, sicut hypostasis Verbi componit cum natura humana.

buit humanitati subsistere.

Contra doctrinam præcedentem, præter Scoti argumenta, alibi refutata, objici duo solent. Primò, quòd actus contingentes & liberi intellectus, & voluntatis diuinæ, non videantur pati posse simplicitatem omnimodam realem. Secundo, quòd in Deo sit multitudo personarum diuinarum distinctarum realiter. Vbi autem est multitudo, non est simplicitas.

Multitudo personarum diuinarum non officit simplicitati Dei.

Ad primum Respondeo, actus liberos & contingentes nihil in re distinctum superaddere entitati diuinæ, sed rationes quasdam, & vsus, vt suis locis explicabitur. Ad secundum Respondeo primò, sermonem esse in præsentia de Deo vt vno, secluso mysterio Trinitatis Personarum. Secundo, multitudinem illam nõ efficere compositionem, ideoque non opponi simplicitati de qua loquitur. Etenim personæ non componunt cum entia, à qua non distinguuntur realiter, extra definitionem Concilij Later. c. 2. supra citato. Neque etiam componunt inter se: quia non vniuntur ad inuicem, sed identificantur cum essentia: Ad compositionem autem realem, distincti extremorum cum vnione necessaria est. Tertio, esse simplex, aut esse compositum, est attributum entis, non entium. Tres autem Personæ non sunt ens, sed entia, & trinæ: ideoque nec simplices, nec compositæ dici debent. Denique simplicitas opponitur multitudini entis vnici in seipso, estque, veluti species vnitatis transcendentalis, quæ diuiditur in vnum simplicem vnitatis, & vnum compositionem seu coniunctionem plurium.

SECTIO II.

De Perfectione Dei.

Doctrina D. Thomæ q. 4. a. 1. & 2. & communis Theologorum est, Deum esse ens perfectissimum, adeoque perfectum vt rerum omnium perfectiones contineat: ita vt non modò sit perfectissimus negatiue, quatenus nihil est ipso perfectius: aut positue, ita vt ipse sit perfectior cæteris omnibus, sed eo gradu eminentiæ, vt quidquid est perfectionis in cæteris, totum illud excellentissimo & perfectissimo modo comprehendat.

Probatur Deum esse ens perfectissimum Dionys.

Irenæus.

Clemens.

Talem conceptum Dei exprimit Dionysius cap. 5. de diuinis nominibus dicens de Deo, quòd non quidem hoc est, hoc autem non est: sed omnia esse vt omnium causa. Et cap. 13. cum dixit, Deum esse omnia vnice: & totum esse vniformiter præcipere. Et Iren. lib. 4. cap. 3. in initio cum dixit, Deum continere omnia; vel esse omnia, vt loquitur Clemens Alexand. 1. Pædag. c. 2. prope finem. Et denique, Deum, omnium Dominum & factorem, esse omnia vnice existentia, & vnum omnia existentia, nam omnium plenitudo vnica est, & in vno,

vt ait Trismeg. apud Cyril. Alexand. lib. 1. contra Iulianum in fine, iisdem fere verbis. Sic etiã Deus ipse de se Moyse dixit: Ostendam tibi omne bonum, Exod. 33. & Ioannis 1. Omnia per ipsum facta sunt, & sine ipso factum est nihil. Quod factum est in ipso vita erat. Et Roman. 11. v. vltimo. Ex ipso, & per ipsum, & in ipso sunt omnia.

Cyri.

Talem etiam concipiendum esse suadet ratio naturalis. Tum quia de diuina perfectione quam perfectissimè fieri potest sentiendum est. Tum quia quidquid perfectionis est aut esse potest: vel increatum est, vel creatum. Si increatum; in solo Deo est: nam extra ipsum nihil est increatum. Si creatum; ergo à Deo esse debet, vt ab omnium fonte, & causâ efficiente primæ & totali. Quidquid autem perfectionis est in effectu, necessario præsupponitur in principali & totali causâ efficiente, quæ ex se, vel ex propria ac sufficiente virtute potest talem perfectionem communicare effectui: alioqui enim quomodo posset eam communicare, aut vnde effectus illam haberet? Continetur, inquam, effectus præsupponitur in causâ, vel eminenter, si causâ sit æquiuoca; vel formaliter, si vniuersa. Adde quòd quæ aliæ causæ cum Deo concurrunt ad aliquos effectus, illæ omnes à Deo sunt, & vim cauendi ab ipso acceperunt. Quare quidquid virtutis & perfectionis habent à Deo habent: ideoque omnia debent in Deo præesse, vt in omnium causa.

Deus continet omnem perfectionem.

10.

Ad maiorem attributionem huius declarationis, Nota primò, perfectum dici ab Aristotele 5. Metaph. cap. 16. id cui nihil deest: metaphorâ desumptâ à rebus quæ sunt, quæ perfectè dicuntur, quando nihil illis faciendum superest. Duobus autem id modis intelligi potest. Vel nimirum *primitiue*, ita vt nihil deest eorum quæ rei debentur ex natura sua, & exiguntur naturaliter ab illa: quo pacto definitur à D. Thoma q. 4. a. 1. in fine Cor. perfectum esse id, cui nihil deest secundum modum suæ perfectionis: id est, cui nihil deest eorum quæ naturæ ipsius conuenientia sunt. Vel secundò, *negatiue*, ita vt absolutè nihil perfectionis deest, sed omnes omnino atque quo modo contineat. Prior vocatur perfectio secundum quid, & partialis, in aliquo genere vel ordine. Posterior dicitur perfectio simpliciter, & totalis, in omni genere entis. Rursus in priori perfectionis modo; quæ in rebus exiguntur vt essentialia; quædam vt extra essentiam, siue substantialia illa sunt, siue accidentalia. Vnde aliæ sunt perfectiones rebus debentur essentielles, aliæ substantiales, aliæ accidentales. Et quidem perfectio secundum essentialia rei debita, nulli deesse potest: cum impossibile sit rem sine tota sua essentia vel concipi, vel esse. Inde talis perfectio conuertitur cum ente, & à perisquis Philosophorum assignatur pro transcendentali bonitate primaria. Perfectio verò substantialis quædam partes integrantes v. g. vel quoad substantiam, vel

perfectum quid dicitur, & quo multipliciter?

D. Thom.